

ENERGETICKÁ ÚČINNOST

Energetická účinnost představuje strategickou prioritu pro energetickou unii, která stojí na zásadě „energetická účinnost v první řadě“. Opatření v oblasti energetické účinnosti jsou uznávána jako prostředek k dosažení udržitelných dodávek energie, snížení emisí skleníkových plynů, zlepšení bezpečnosti dodávek a snížení výdajů za dovoz a k podpoře evropské konkurenceschopnosti. Právní předpisy EU týkající se energetické účinnosti se za posledních 15 let výrazně změnily. V roce 2023 zvýšili spolunormotvůrci na 11,7 % cíl, který se týká zvyšování energetické účinnosti, jehož má být dosaženo do roku 2030, tj. cíl snížení konečné spotřeby energie v EU.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

Článek 194 Smlouvy o fungování Evropské unie.

VÝSLEDKY

A. Směrnice o energetické účinnosti

1. Směrnice o energetické účinnosti: Program do roku 2020

Směrnice o energetické účinnosti ([Směrnice 2012/27/EU](#)), která vstoupila v platnost v prosinci 2012, ukládala členským státům povinnost zavést orientační vnitrostátní cíle v oblasti energetické účinnosti, jimiž se zajistí, že EU dosáhne svého hlavního cíle snížit do roku 2020 roční spotřebu energie o 20 %. V absolutních číslech měla být spotřeba energie v EU do roku 2020 maximálně 1 474 a 1 078 milionů tun ropného ekvivalentu (Mtoe) u primární, respektive konečné spotřeby energie. V zájmu dosažení úspor energie mohly členské státy tyto minimální požadavky zpřísnit. Směrnice rovněž zavedla soubor závazných opatření, jejichž cílem je pomoci členským státům, aby tohoto cíle dosáhly, a stanovila právně závazná pravidla pro koncové uživatele a dodavatele energie. Vyžadovala také, aby členské státy každé tři roky předložily vnitrostátní akční plány energetické účinnosti.

2. Revidovaná směrnice o energetické účinnosti: Program do roku 2030

V listopadu 2018 navrhla Komise v rámci balíčku „[Čistá energie pro všechny Evropany](#)“ [revizi](#) směrnice o energetické účinnosti, která by zvýšila cíle EU v oblasti snižování primární a konečné spotřeby energie na 32,5 % do roku 2030 ve srovnání s prognózami spotřeby energie pro rok 2030 vypracovanými v roce 2007. V absolutních číslech měla být tedy spotřeba energie v EU do roku 2030 maximálně 1 128 Mtoe u primární a 846 Mtoe u konečné spotřeby energie. Směrnice od členských států EU rovněž vyžadovala, aby zavedly opatření ke snížení své průměrné roční spotřeby energie

o 4,4 % do roku 2030. V souladu s [nařízením \(EU\) 2018/1999](#) musely členské státy navrhnout vnitrostátní energetické cíle a vypracovat desetileté [vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu](#) na období 2021–2030. Každé dva roky musí rovněž předkládat zprávy o pokroku, které sleduje a hodnotí Komise. Ta může přijmout opatření na úrovni EU s cílem zajistit soulad těchto plánů s celkovými cíli EU. Nová směrnice vstoupila v platnost v prosinci 2018 a členské státy ji provedly ve svém vnitrostátním právu do 25. června 2020.

V červenci 2021 navrhla Komise v rámci balíčku „Fit for 55“ první [revizi](#) směrnice o energetické účinnosti s cílem sladit své cíle v oblasti energetické účinnosti s novými ambicemi EU v oblasti klimatu a do svých právních předpisů vložila zásadu „[energetická účinnost v první řadě](#)“ jakožto pilíř [energetické unie](#). V souladu s touto zásadou musí členské státy zajistit, aby byla při plánování, politických a významných investičních rozhodnutích posuzována řešení v oblasti energetické účinnosti, včetně zdrojů na straně poptávky a flexibility systému. Komise navrhla zvýšit závazný roční cíl energetických úspor EU do roku 2030 alespoň na 9 %, měřeno podle aktualizovaných prognóz z roku 2020 (cíle v oblasti energetických úspor u primární a konečné spotřeby energie do roku 2030 byl na základě starších prognóz pro rok 2030 z roku 2007 původně stanoven na úrovni 39 %, respektive 36 %). V absolutních číslech by tedy spotřeba energie v EU do roku 2030 podle tohoto návrhu činila maximálně 1 023 Mtoe u primární a 787 Mtoe u konečné spotřeby energie.

V návrhu byly členské státy požádány, aby stanovily pro snižování spotřeby energie orientační vnitrostátní cíle, byl stanoven způsob, jakým mají členské státy vypočítat své příspěvky, byly zavedeny posílené mechanismy automatického odstraňování nedostatků a byla zdvojnásobena povinnost členských států dosáhnout nových ročních úspor energie na 1,5 % konečné spotřeby energie v letech 2024–2030. Návrh rovněž zavedl vzorové požadavky na veřejné budovy, jako je roční cíl pro snížení spotřeby energie ve veřejném sektoru o 1,7 % a cíl renovace alespoň 3 % celkové podlahové plochy budov veřejné správy. Dále bylo navrženo, aby se prioritně věnovala pozornost zranitelným zákazníkům v zájmu zmírnění energetické chudoby a byly zavedeny povinnosti auditu a požadavky na technickou způsobilost, zejména pro velké spotřebitele energie.

V květnu 2022 navrhla Komise v rámci svého [plánu REPowerEU](#) v návaznosti na ruskou agresi vůči Ukrajině druhou revizi směrnice o energetické účinnosti, která závazný cíl v této oblasti dále zvýšila z 9 % na 13 %. V absolutních číslech by spotřeba energie v EU do roku 2030 podle tohoto návrhu činila maximálně 980 Mtoe u primární a 750 Mtoe u konečné spotřeby energie.

V návrhu byly rovněž podrobně uvedeny krátkodobé změny chování s cílem snížit poptávku po plynu a ropě o 5 % a členské státy byly vyzvány, aby zahájily zvláštní komunikační kampaně zaměřené na domácnosti a průmysl a aby využívaly fiskální opatření na podporu úspor energie, jako jsou snížené sazby daně z přidané hodnoty u energeticky účinných systémů vytápění, izolace budov a spotřebičů a výrobků. Návrh rovněž stanovil nouzová opatření v případě vážného narušení dodávek a pokyny pro stanovení kritérií ohledně prioritních zákazníků a usnadnění koordinovaného plánu EU na snížení poptávky. V období od července do prosince 2022 byla směrnice doplněna zavedením nových cílů snížení poptávky na vnitřním trhu s energií ([2.1.9](#)), včetně

dobrovolného cíle snížení poptávky po plynu o 15 % (45 miliard m³) mezi srpnem 2022 a březnem 2023, dobrovolného cíle hrubého snížení poptávky po elektřině o 10 % v období od prosince 2022 do března 2023 a povinného cíle snížení poptávky po elektřině o 5 % v době špičky.

Nová směrnice o energetické účinnosti ([směrnice \(EU\) 2023/1791](#)), která je v platnosti od 10. října 2023, stanoví cíle EU v oblasti energetické účinnosti, tj. snížení primární a konečné spotřeby energie na úrovni EU, na 11,7 % do roku 2030 ve srovnání s prognózami spotřeby energie do roku 2030 vypracovanými v roce 2020. V absolutních číslech by tedy měla být spotřeba energie v EU do roku 2030 maximálně 992,5 Mtoe u primární a 763 Mtoe u konečné spotřeby energie. Každý členský stát stanoví ke splnění závazného cíle Unie v oblasti konečné spotřeby energie orientační vnitrostátní příspěvek v oblasti energetické účinnosti založený na konečné spotřebě energie. Členské státy dosáhnou kumulativních úspor v konečné spotřebě energie do roku 2030 odpovídajících novým ročním úsporám ve výši nejméně 0,8 % konečné spotřeby energie do 31. prosince 2023, 1,3 % od 1. ledna 2024, 1,5 % od 1. ledna 2026 a 1,9 % od 1. ledna 2028. Směrnice také stanovila, že veřejný sektor musí jít příkladem: veřejné subjekty EU musí každoročně snížit svou celkovou konečnou spotřebu energie nejméně o 1,9 % ve srovnání s rokem 2021 a musí každoročně renovovat alespoň 3 % celkové podlahové plochy vytápěných a/nebo chlazených budov. Dále stanovila oznamovací povinnosti pro datová centra, specializovaná jednotná kontaktní místa pro malé a střední podniky, domácnosti a veřejné subjekty. Zavedla rovněž povinnosti týkající se plánování vytápění a chlazení v obcích nad 45 000 obyvatel.

B. Obecný rámec

1. Energetická náročnost budov

a. Směrnice o energetické náročnosti budov

Směrnice o energetické náročnosti budov ([směrnice 2010/31/EU](#)) pozměněná v roce 2018 má zajistit, aby měl každý členský stát do roku 2050 vysoce energeticky účinný a dekarbonizovaný fond budov. Směrnice o energetické náročnosti budov zavádí pro členské státy povinné dlouhodobé renovační strategie s cílem podpořit renovaci vnitrostátního fondu veřejných i soukromých budov tak, aby do roku 2050 byl energeticky vysoce účinný a dekarbonizovaný. Směrnice rovněž urychluje transformaci stávajících budov na „budovy s téměř nulovou spotřebou energie“ do roku 2050, stanovuje požadavek, aby od roku 2021 měly téměř nulovou spotřebu energie všechny nové budovy, a podporuje modernizaci nových budov pomocí inteligentních technologií.

Dne 15. prosince 2021 navrhla Komise revizi této směrnice, která by ji uvedla do souladu s cíli klimatické neutrality. Revize stanoví vizi a nastiňuje nástroje pro dosažení toho, aby měly budovy do roku 2050 nulové emise. Zavádí novou definici budov s nulovými emisemi a zpřesňuje stávající definice, např. pokud jde o termíny „budova s téměř nulovou spotřebou energie“ a „rozsáhlá renovace“. Nahrazuje [dlouhodobé renovační strategie](#) operativnějšími a lépe monitorovanými vnitrostátními plány renovace budov, které mají být předloženy do 30. června 2024. Zvyšuje minimální energetické normy tím, že vyžaduje, aby všechny nové budovy EU měly od roku 2030 nulové emise, přičemž u nových veřejných budov tuto povinnost zavádí

již od roku 2027. Dále požaduje, aby všechny nebytové budovy třídy energetické náročnosti G byly do roku 2027 renovovány alespoň na úroveň třídy F a do roku 2030 na úroveň třídy E a aby všechny obytné budovy dosáhly do roku 2030 alespoň třídy F a do roku 2033 třídy E. Revize zajišťuje srovnatelné vnitrostátní normy pro certifikáty energetické náročnosti do roku 2025, zavádí dobrovolné pasy pro renovace do roku 2024 a ukazatel připravenosti pro chytrá řešení do roku 2026 a poskytuje finanční podporu na zmírnění energetické chudoby.

Dne 18. května 2022 Komise po ruské invazi na Ukrajinu a v souladu s [plánem REPowerEU](#) pozměnila směrnici o energetické náročnosti budov tím, že zvýšila podporu solární energie v budovách, a to i pokud jde o postupné selektivní zavádění střešních systémů pro využívání solární energie (iniciativa pro solární střechy) a opatření ke snížení poptávky po energiích.

b. Strategie pro renovační vlnu

V říjnu 2020 zveřejnila Komise strategii pro tzv. [renovační vlnu](#), jejímž cílem je renovace posílit a jejich míru v příštích deseti letech alespoň zdvojnásobit a zajistit, aby vedly k větší energetické účinnosti a účinnosti využívání zdrojů. Iniciativa „renovační vlna“ vychází z opatření dohodnutých v rámci balíčku „Čistá energie pro všechny Evropany“, zejména z požadavku, aby každý členský stát zveřejnil dlouhodobou strategii renovace budov, a z prvků, které se týkají budov u vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu každého členského státu.

2. Kombinovaná výroba tepla a elektřiny

V rámci balíčku týkajícího se energetické unie zahájila Komise v roce 2016 [strategii EU pro vytápění a chlazení](#) s cílem zvýšit energetickou účinnost budov a zlepšit propojení mezi elektroenergetickými soustavami a soustavami dálkového vytápění, což by zvýšilo využívání energie z obnovitelných zdrojů a podpořilo opětovné využívání průmyslového odpadního tepla a chladu. Právní ustanovení vztahující se k této strategii jsou součástí balíčku „Čistá energie pro všechny Evropany“.

[Revize](#) směrnice o energetické účinnosti z roku 2018 požadovala, aby členské státy provedly posouzení potenciálu vysoce účinné kombinované výroby tepla a elektřiny a účinného dálkového vytápění a chlazení na svém území a informovaly o něm Komisi a aby provedly analýzu nákladů a přínosů na základě klimatických podmínek, ekonomické proveditelnosti a technické vhodnosti (s určitými výjimkami).

[Revize](#) směrnice o energetické účinnosti navržená Komisí v červenci 2021 zavedla přísnější plánování a sledování komplexních posouzení, revidované definice účinného dálkového vytápění a chlazení a další kritéria pro konkrétní emise z vysoce účinné kombinované výroby tepla a elektřiny (270 g CO₂/kWh). V květnu 2022 byla na základě změny pravidel o energetické náročnosti budov zavedena povinnost členských států podporovat umístování solárních zařízení na budovách.

3. Energetická účinnost výrobků

EU zavedla řadu opatření týkajících se energetické účinnosti výrobků, včetně požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie ([směrnice 2009/125/ES](#)) a stanovení rámce pro označování energetickými štítky ([nařízení \(EU\) 2017/1369](#)). Nový rámec pro označování energetické účinnosti výrobků ruší hodnocení

A+, A++ nebo A+++ a vrací se zpět k jednodušší stupnici A–G. V letech 2021 až 2023 přijala Komise řadu nařízení o ekodesignu a označování energetickými štítky v souvislosti s požadavky na ekodesign u různých typů výrobků.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Parlament opakovaně vyzýval k většímu odhodlání v oblasti energetické účinnosti a k přijetí přísnějších předpisů.

Dne 17. ledna 2018 přijal [v rámci prvního čtení změny](#), které závazný cíl pro rok 2030 v oblasti energetické účinnosti v EU posunují alespoň na úroveň 35 %, tedy nad Komisí navrhovaných 30 %.

Dne 15. ledna 2020 přijal Parlament [usnesení](#) o Zelené dohodě pro Evropu, v němž vyzval k revizi směrnice o energetické účinnosti a směrnice o energetické účinnosti budov v souladu s ambicióznějšími cíli EU v oblasti klimatu. Dne 17. září 2020 přijal [usnesení](#), v němž se vyslovil pro maximalizaci potenciálu energetické účinnosti fondu budov v EU, přičemž Komisi vyzval, aby vypracovala soudržná opatření na podporu rychlejší a rozsáhlejší renovace budov.

Dne 14. září 2022 přijal Parlament [pozměňovací návrh](#), který by zvýšil cíl EU v oblasti energetické spotřeby navržený Komisí v rámci jejího plánu RepowerEU na nejméně 13 % u konečné spotřeby energie do roku 2030 oproti prognózám z roku 2020. To odpovídá mezním hodnotám konečné a primární spotřeby energie ve výši 740 Mtoe, respektive 960 Mtoe.

Dne 14. března 2023 přijal Parlament [postoj v prvním čtení](#), v němž se vyjadřuje k potřebě zajistit, aby obytné budovy dosáhly do roku 2030 alespoň třídy energetické náročnosti E a do roku 2033 třídy D (na rozdíl od Komisí navrhované třídy F, respektive E), a k potřebě podpůrných opatření proti energetické chudobě. Nebytové budovy a veřejné budovy by podle těchto ustanovení měly dosáhnout stejných tříd do roku 2027, respektive do roku 2030. Omezený soubor výjimek by se vztahoval na zvláštní budovy (památky, technické budovy, dočasně užívané budovy nebo kostely, místa bohoslužeb atd.) a na veřejné sociální bydlení, kde by renovace vedly ke zvýšení nájemného, které nelze kompenzovat snížením účtů za energii. Zranitelným domácnostem by měly být poskytnuty cílené granty a dotace. Mezi Parlamentem a Radou probíhají v současné době interinstitucionální jednání.

Další informace k tomuto tématu naleznete na [internetových stránkách](#) Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku.

Matteo Ciucci
11/2023

